

Harmadik tanév évkönyve 1899-1900.

GYŐR SZAB. KIR. VÁROS

ÖNÁLLÓ

FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLÁJÁNAK

HARMADIK

JELENTÉSE.

1899—1900. ISKOLAI ÉV.

KÖZLI:

MATAVOVSZKY BÉLA

IGAZGATÓ.

GYŐR, 1900.

„PANNONIA“ KÖNYVNYOMDA NYOMÁSA.

I.

Intézetünk épületének felavatási ünnepélye.

Intézetünk megalakulásának körülményei: az az általános érdeklődés, mely létesítését kísérte; az a köztudatba átment szükségességérzete, mely egy felső kereskedelmi iskola felállítását Győrött megkövetelte, az ennek nyomán impozáns módon megnyilatkozott áldozatkészség: arra készítette az intézet felügyeletével megbízott Gondnokságot, hogy az iskola épületét megfelelő ünnepség keretében adja át rendeltetésének.

Ezen inteniók hatása alatt hozott határozatait a város törvényhatósági bizottságának közgyűlése is teljességében méltányolván, a Gondnokság 1898. július hó 18-án tartott ülésében abban állapodott meg, hogy a felavatást október 4-én tartja meg: felséges királyunk nevenapján.

Szebb és megfelelőbb időpontot alig találtunk volna, mégis a körülmények változása úgy hozta magával, hogy ezen eredeti tervtől eltérjünk és október 22-ére tegyük át ünnepségünket, melynek előkészítésével, *Zechmeister* Károly kir. tanácsos, polgármester elnöklése alatt, *dr. Németh* Antal tank. kir. főigazgatóból és *Matavovszky* Béla igazgatóból álló szűkebb körű bizottság lett kiküldve.

Ezen szűkebb körű bizottság eljárásában, melynek egyik különösen fontos része az volt, hogy a felavató-ünnepség súlyát és jelentőségét megadja azzal, hogy a felavatáshoz *dr. Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi és *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi m. kir. Miniszter urak ő Nagyméltóságukat meghívja, illetőleg arra kéri, hogy megjelenésükkel tiszteljék meg városunkat, tiszteljék meg azt az új intézményt, mely immár a teljes nagykorúság összes jeleivel lép be az életbe.

A bizottság a legbiztosabb reményekkel tért vissza küldeté-

séből, de a körülmények alakulása nem engedte meg, hogy remény-ségünk valóra vált legyen.

1899. október 22-én megtartott felavató-ünnepély az intézet tornatermében folyt le, melyen a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur ő Nagyméltóságát *dr. Morlin* Emil min. osztálytanácsos képviselte; kivüle jelen voltak: *Laszberg* Rudolf gróf főispán, *dr. Schak* Béla a felső keresk. iskolák főigazgatója, *Goda* Béla alispán, *Jerfy* Antal keresk. és iparkamarai elnök, a társintézetek és hitfelekezetek képviselői, a városi képviselőtestület több tagja, a Gondnokság tagjai, az amerikai utján levő *Szávay* Gyula keresk. és iparkamarai titkár kivételével. Ott volt ezeken kívül városunk közéletének sok kitünősége; megjelentek a kereskedővilág előkelőségei és számosan az érdeklődő közönség közül, bár helyiségeink szűk volta miatt nem bocsáthattunk ki annyi meghívót, mint azt szeretttük volna.

Az intézethez érkezett számos üdvözlő-irat közül kiemeljük *gróf Batthyány* Lajos v. b. t. t., városunk képviselőjének, *dr. Kautz* Gyula v. b. t. t., bankkormányzónak, a pozsonyi, soproni, veszprémi felső keresk. iskolák testületeinek, *Trautmann* Henrik a Kereskedelmi Szakoktatás szerkesztőjének leveleit, illetőleg sürgőnyeit.

Az ünnepélyt d. e. 11 órakor az ifjusági énekkar által előadott Hymnuszszal kezdtük meg.

Majd *Zechmeister* Károly kir. tan. polgármester, mint a gondnokság elnöke, tartotta a következő megnyitó beszédet:

„Tisztelt ünneplő közönség!

Édes hazánknak ez a darab földje, melyen Győrváros fekszik, mindig termékeny talaja volt a forgalomnak, erődtiményei alatt, az iparüző lakosságon kívül, szívesen ütött tanyát a kereskedő, mert befektetett tőkájének jó kamatozása mellett bőséges eredményét látta saját forgalmának. Már a régebbi időkben más egyéb kiváló városok, mint Buda, Kassa stb. mellett koronás királyaink Győrt is felruházták az árumegállítási joggal, amely akkor a kereskedelem egyik legfontosabb támaszául tekintetett. — Idők folyamán különösen a gabonakereskedelem virágzott itt fel; a nagy magyar Alföld dus földje jelentékeny részben a győri kereskedelem számára termelt, a Tisza mentén és az Öreg-Duna partjain vontatott anyagajók nagyrésze győri kereskedő számára szállította a kimunkált életet, a kis magyar Alföld tengelyen hozta be termését a győri piacra, a győri Kis-Dunaág partján sürgött-forgott a sok munkás és talyiga a hajók kiürítése, vagy azok megrakása körül; a város minden részén drága telkeken is

keletkezett magtárak gerendázata recsegett a rájuk rakott teher alatt. Innét áradt ki azután a termény a szomszédos és távolabbi nyugatra.

Ámbár ez a kereskedelem, mely tekintélyt és vagyont hozott, jó részben áldozatul esett országos érdekeknek és szerencsétlen körülményeknek; e város lakosságából nem halt ki a kereskedelmi öntudat, ma is szunnyad benne annak érzése, hogy tudna is, akarna is kereskedelmi téren számottevő tényezővé válni, mihelyt a viszonyok kedvezőbbé válnak, de egyuttal életre kelt benne az a meggyőződés, miszerint ma már nem elég, hogy valakinek kereskedő a neve, hanem kell, hogy e név kereskedelmi képességgel is tartalmas legyen. Régente a mi kereskedelmünk főjellege abban állt, hogy az árut egyik helyről a másikra szállította. Az idő és tér különbözősége már magában megadta azt a hasznot, melyet a kereskedő elérni akart.

Az akkori nehézkes és lassu közlekedési viszonyok közt, midőn a fuvarozó hetekig csattogtatta ostorát, míg egy terhet az Alföldről idáig vontatott, az megjárta, hanem ma, mikor 24 óra alatt 1000 kilométernyire lehet valamely szállitmányt továbbítani, az igazi kereskedőnek tágabb látkörre, alaposabb képességre van szüksége.

Rég lappangott már lelkünkben, mint kedves óhaj, oly intézetnek létesítése, mely a kereskedelmi oktatás otthonát képezné: e tekintetben más városok, testületek, sőt magánosok bennünket megelőztek, mert hiányzott, aki az óhajként lappangó gondolatot a valóság mezébe tudta volna öltöztetni.

Végre 1894. évben a Győri Első Takarékpénztár óhajunk megvalósítását megkezdette, midőn fennállásának 50 éves örömnepén azt hangoztatta, hogy városunkban egy felső kereskedelmi iskola felállítását szükségesnek tartja s e célból 10,000 frtot alapítványul letett, ami által nemcsak az adományozás, de egyuttal a kezdeményezés érdemét és dicsőségét is megszerezte. E nemes kezdeményezés csakhamar hatékony folytatásra talált, midőn a győri Kereskedelmi és Iparkamara határozatilag kimondotta, hogy a felső kereskedelmi iskolát évente 1000 frt segélylyel támogatja, ezen összeget az intézet létesítéséig már 1894. évtől kezdve elkülöníti, s egyuttal gyűjtést indit az intézet céljára. Kereskedelmi jellegű intézeteink és derék kereskedőink körében élénk visszhangra talált a felhívás és csakhamar jelentékeny összeg gyűlt egybe, melyhez csatolta a gyűjtő kamara az időközben feloszlott „Győri Ker. Alkalmazottak Betegsegélyző- és Önképző Egylete“ rendelkezésére bocsátott vagyonának egy részét s így 20,000 forintnyi alapítványt tett le intézetünk javára. — Mielőtt az intézet továbbfejlesztését vázolnám, nem mulaszthatom el annak

felemlítését, hogy mindkét nagylelkű adományozó testület vezetése akkor csanaki Jerfy Antal vezérigazgató, illetve elnök kezébe volt letéve s a keresk. és iparkamara titkári hivatalát Szávay Gyula viselte.

Ekkor vette kezébe az ügyet és vállalta magára az iskola életre keltését Győr sz. kir. város, midőn a K. és I. K. átiratára 1895. év őszén örömmel vállalkozott a vezérszerepre s az ügy további előkészítését tanácsra bizta, melynek hosszabb tárgyalások alapján tett javaslatára az 1897. april 23-án tartott közgyűlésén elhatározta az intézet létesítését olykép, hogy a számításba vett állami segély engedélyezése esetén az ennek fenntartásához, a kellő épülettel és felszereléssel való ellátásához szükséges kiadásokat házipénztára terhére fogja viselni s az intézet feletti felügyelettel és ügyei vitelével az egyuttal szervezett Gondnokságot bizta meg.

A gondnokság már az év június havában igazgatót választott *Matavovszky* Béla személyében; ennek javaslatára a tanári kart megalakította s az intézet alsó osztályát bérelt helyiségeiben 1897. év őszén meg is nyitotta, mely, hogy valójában szükségét pótol, bizonyítja az, hogy a megnyitott évfolyamon 46 rendes és 2 magántanuló volt.

A következő évben a középső osztály is megnyilt s az ilykép két évtanfolyammal biró intézet a régi városház épületébe költözött, a tanári testület szervezése 2 tanár választása által megkezdett; a város közgyűlése pedig elhatározta, hogy az említett adományok felhasználásával az intézet részére a modern kivánalmaknak megfelelő épületet emeltet.

Az intézeti igazgató szakszerű tanácsai alapján a Gondnokság az építési programot megállapította, *Ódor* Isván városi főmérnök az építési terveket elkészítette, ezeket a város közgyűlése elfogadta, az építkezést a tanács pályázat útján kiadta, *Schlichter* Lajos építőmester pedig az épületet befejezte, úgy, hogy folyó évi szeptemberben a felső évfolyam is már az intézet saját épületében volt megnyitható.

Ez ünnepélyes pillanatban, midőn a keresk. tudományok e szerény hajlékát rendeltetésére felavatjuk, szives kötelességemnek ismerem, hogy hálás legyek mindazok iránt, akik intézetünk létesítését erkölcsi elismeréssel és anyagi áldozatokkal támogatták. Őszinte köszönetet mondok a győri I. Takarékpénztárnak, mely 50 éves jubileumával legszebb emlékét állította fel, midőn nagy áldozattal intézetünk alapját megvetette; — őszinte köszönetet mondok a győri Kereskedelmi és

Iparkamarának, mely nemcsak szakszerű tanácskozásaival, de beszélő tettekkel is törekszik gyámolítani és fejleszteni a reá bízott fontos érdekeket; őszinte köszönetet mondok mindazoknak, kik a művelt társadalom hivatását felfogva, jóindulatu támogatásban és anyagi segélyben részesítették ezt; őszinte köszönetet mondok Győr város törvényhatósági bizottságának, mely felismerte a társadalom kebelében oly régóta szunynyadó gondolatot, azt életre keltette, gondozásába vette és hathatós támogatásban részesítette; de hálával és a legmelegebb köszönettel adózom *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi Miniszter ur ő Nagyméltóságának azért a meleg pártfogásért, melyben intézetünket már kezdettől fogva részesíteni kegyeskedett s melyből kifolyólag azt, a sokfelől támasztott igények daczára is, bőkezű anyagi segélyben részesítette.

Megvagyok győződve, hogy a Gondnokság nézetének adok kifejezést, midőn ezt az intézetet mai állapotában, csak kezdetnek tekintjük, annak izmosodnia és fejlődnie kell, nemcsak azért mert e világon mindennek, ami pusztulni nem akar, a haladás zászlaja alá kell szegődnie, de főleg azért, mert a magyar kereskedőnek nemcsak a nyugat felé kell hazánk nyersterményeit irányítani, hanem fejlődő ipari tevékenységünk termékei számára lassan-lassan napkeleten kell piacot teremtenie.

Bizom a jövőben, bizom intézetünk erőteljes fejlődésében, mert az nem lehet mellékes érdekek szolgája, hanem egyedüli rendeltetése a kereskedelmi pályára lépő ifjúságnak kiképzése mindazon ismeretekben, melyekre a magyar kereskedőnek szüksége van.

Alapos a reményem, hogy az intézet igazgatója s immár teljes tanári kara megértve a város és a Gondnokság célzatait, híven követve a vallás- és közoktatási Minisztérium utbaigazításait, ez intézetet hivatásának megfelelő módon fogják vezetni, teljes odaadással oda fognak törekedni, hogy míg egyrésztől ők büszkék lesznek az intézetre, melyben a kereskedelmi ismereteket terjesztették, másrészt azon ifjak, kik ez intézetből, mint képzett kereskedők kikerülnek, mindig büszkék legyenek arra, hogy annak tanítványai valának. Megnyugvással adom tehát át ezen ünnepélyesen felavatott épületet *Matavovszky* Béla urnak, intézetünk igazgatójának.

Végül midőn kellemes és kedves feladatomban eleget téve, szivből üdvözlém a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur kiküldött képviselőjét *Morlin* Emil oszt. tan. ur őnagyságát, *Schack* B. főigazgató ur őnagyságát, a meghívott hatóságok és testületek őszintén tisztelt vezetőit és kiküldötteit, valamint az összes megjelent nagyra-

becsült vendégeinket, van szerencsém a mai ünnepségünket ezennel megnyitni.

A gondnokság elnökének élénk éljenzéssel fogadott megnyitó beszéde után *dr. Morlin* Emil osztály-tanácsos emelkedett fel szólásra és *dr. Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur ő Nagyméltóságának sajnálatát fejezte ki, hogy az nem jelenhetett meg Győrött az iskola felavató ünnepélyén, mely ünnep nem csak Győrnek, de Magyarországnak ünnepe, mert a miniszterium ilyennek tekinti minden kulturális haladás elősegítésére szolgáló intézmény létesítését. Különös örömmel jött ide a Dunántul felső részének kulturális és kereskedelmi középpontjába, hol a társadalom, különösen a Győri I. Takarékpénztár, a Keresk. és Iparkamara és Győr szab. kir. város áldozatkészsége a kereskedelmi szakoktatásnak csarnokot emelt. Köszönetét és elismerését fejezte ki ezért, úgy megbizója, mint saját nevében is. Hangsúlyozza, hogy a most felavatott intézetre nemes hivatás, nagy feladat vár, mert a nyugatnak folyton erősebben fellépő versenye okvetlenül megköveteli, hogy ez ellen teljes vértettséggel bocsássa ki neveltjeit az életbe. Különösen kívánja, hogy ezen iskolából ne csak tudással ellátott, de erős nemzeti érzéstől áthatott magyar kereskedők kerüljenek ki. Midőn átadja megbizójának a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur ő Nagyméltóságának üdvözlését, kívánja, hogy a győri felső kereskedelmi iskola új és végleges otthonában felvirágozzék és disze legyen a magyar kereskedelmi szakoktatásnak. A szónok és *dr. Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi Miniszter éltetése után, *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur ő Nagyméltóságának erre az alkalomra küldött sürgönye olvastatott fel, melynek szószerint való szövege a következő:

„A város által a hazai kereskedelem fejlesztésére létesített felső kereskedelmi iskola új épületének felavatásán személyesen részt nem vehetvén, ez uton küldöm üdvözlőmet. A város által adott nemes és hazafias példát, a közgazdasági érdekek iránt tanusított újabb áldozatkészséget teljes mértékben méltányolva, csupán azon óhajomnak adok kifejezést, vajha az új épületből a hazai kereskedelem szolgálatára magyar szellemben nevelt, kereskedelmileg kitünően képzett, művelt kereskedők kerülnének ki az életbe és ott a hazai közgazdasági érdekeket hűen és eredménynyel szolgálva, becsületére válnának az iskolának, mely őket nevelte és tiszteletére a városnak, mely nevelésükért oly nagy áldozatot hozott.

Hegedüs Sándor.“

A lelkes hatást keltett távirat felolvasása után Matavovszky Béla igazgató mondotta el a következőkben ünnepi beszédét :

„Nagyérdemü közönség !

Midőn ezen épületet a gondjaimra bizott intézet céljaira forma szerint is átveszem, szinte kötelességnek látszik előttem, hogy ünnepélyes kijelentést tegyek arra nézve, hogy egész erőmet és törekvésemet ezen iskola felvirágoztatására fogom szentelni, hogy igyekeznék fogok megvalósítani azon intentiókat, melyek azokat vezették, akik ezen intézet létesítésének alapját megvetették.

De nagyérdemü közönség, ezen ünnepélyes pillanatban szavakat kér tőlem lelkemnek háladatosságra intő ösztöne is !

Zechmeister Károly polgármester ur ő Nagysága, iskolánk gondnokságának elnöke, imént elmondott beszédében reá mutatott ugyan azon nemes keblü férfiak és testületek áldozatkészségére, akik ezen kulturális intézmény : a győri felső keresk. iskola létének alapjait erkölcsi és anyagi tekintetben megvetették, de daczára ennek kötelességet látok benne, hogy szavait megtoldjam.

Nem egyéniségem reflexiója amit mondani akarok, a közérdek visszhangja szavam, szava az oktatásügy munkásának, akik hálás szívvvel fordul azok felé, akik a kultura kultusának új templomot emelnek !

Engedjék meg tehát, hogy ha én bármily nagyra becsülöm is a közjóért megnyilatkozott áldozatkészséget, mely iskolánk létesítésének az első impulzust megadta, mégis kifejezést adhassak azon meggyőződésemmek, hogy ez magában véve nem teremtette volna meg ezen intézményt, ha kulturánk fenkölt lelkü vezére, hathatós anyagi és erkölcsi támogatásával, iskolánk létének alapját meg nem szilárdítja, ha Győr szab. kir. város az alapítók törekvésével magát nem indentificálja és kiváló áldozatkészséggel nem adja meg az iskola létesítésének a sanctiot, anyagi felelősséget vállalván ezen intézet szükségleteire nézve.

Ez adta meg iskolánknak azt a hatalmas erkölcsi sulyt, melyet eredményes munkássága megkiván ; megadta azzal, hogy magának vallotta, fentartja és gondozza.

Ez készít engem köszönetre a Vallás és a Közokt. magy. királyi Miniszter ur ő Nagyméltóságával szemben ; ez kötelez arra, hogy köszönetem Győr szab. kir. város iránt hangoztassam.

De nagyérdemü közönség ! egy olyan nagy testület elé, mint a milyen egy város törvényhatósága, csak jól előkészített eszméket lehet

vinni és nem tudnék e helyről nyugodtan eltávozni, ha az eszme legelső gondozóiról is meg nem emlékezném, mert mindnyájan jól tudjuk, hogy a legéletrevalóbb eszme is elcsenevészik, ha avatatlan kezek gondozzák, ha gondozóinak erkölcsi sulya nem tudja megmozdítani a társadalmat.

A győri felső kereskedelmi iskola, vagy mint akkortájt ezen iskolát nevezték, kereskedelmi akadémia létesítésének eszméjét legelsőben a kereskedelmi és ipari érdekek hivatott öre: a Keresk. és Iparkamara vette védszárnyai alá.

A kamara érdemes elnöke, Jerfy Antal keresk. tanácsos volt az, a ki a kezdeményezésnek odakölcsönzött tekintélyével az iskola létesítésének eszméjét a megvalósulás útjára terelte és azon meg is tartotta.

Midőn köszönetemet vele szemben lerovom, keresi szemem az ő segítőtársát: Szávay Gyulát, a keresk. és iparkamara buzgó titkárát is, aki az iskola létesítésének ügyét törhetlen energiával felszínen tartotta és az iránta való érdeklődést fáradhatatlanul szította.

Tengeren tulra, idegen világrészbe kell hozzá elküldenem köszönetem, a hol ő most tapasztalatokat gyűjt, melyeknek hazánk földjében is megfogja keresni a termő talajt.

Igy érlelődött az eszme annyira, hogy vele a város vezető elemei is foglalkozhattak, nevezetesen pedig Győr szab. kir. város tanácsa és annak vezére: Zechmeister Károly polgármester, aki a város érdekébe szegődött kultúra iránt való való eleven érzéssel támogatta és siettetette megvalósulása felé az ügyet, hogy annak megtestesülése után igaz jóakarattal és az iskola fejlesztésére irányzott legkomolyabb törekvéssel gondozója maradjon, oly férfiak támogatása mellett, akik mind jóakaratu, buzgó gondozói ezen iskola jövőjének.

És midőn én városunk polgármesterének iskolánk iránt mindég tanusított nagy jóindulatát e helyen is megköszönöm, kérem őt és a Gondnokság tagjait, hogy sziveskedjenek iskolánk iránt mutatott jóakarataikat átvinni a múltból a jövőbe is, mert erre intézetünknek mindenha nagy szüksége volt és lesz, mert csakis e jóakarattal juttottunk oda, hogy ma, rövid két év letelte után, viszonyaink mindenben consolidáltak és oly szilárd talajon állunk, hogy az az intézetünk a fejlődésére szükséges összes eszközöket rendelkezésünkre adja.

Ámde n. é. közönség én jól tudom, hogy a múlt engem nem csak meddő szavakra kötelez, hanem tőlem tetteket és odaadó munkát kíván; azt kívánja tőlem, hogy neveltjeinknek a kötelesség teljesítésében adott példával mutassak utat arra nézve, hogy hazánkban a keres-

kedelem fejlődését törhetlen szorgalommal, megalkuvást nem ismerő becsületességgel lehet és kell előbbre vinni!

De a munkának csak akkor van foganatja ha czéltudatos és különösen fontos dolog a czéltudatos munka egy olyan intézménynél, mint a milyen a keresk. szakoktatás is, melyről azt mondhatnám, hogy keletkezőben van és világszerte most kezd kristályos formát ölteni, mert az élet még nem jelölte ki a keresk. szakiskolák célját azzal a határozottsággal, melylyel utat mutatott az oktatásügy más irányába szegődött iskolák haladásának.

Mi, miként maga a kereskedelem is, a szabad verseny mesgyéjén állunk, keresve és elvesze az élettől azt, a mit az tanítványaink útján tőlünk visszakövetel.

Ne méltóztassanak azonban szavaimat félreérteni, mert belőlök azt is ki lehetne magyarázni, hogy a magyarországi keresk. szakiskolák bizonytalan és ingatag alapon állanak; ámde ez nem felelne meg a valóságnak, mert ezen intézetek öntudatos és jól kijelölt célú követnek és szavaim értelme csak az, hogy a nekünk kijelölt munkakör keretén belül keresnünk kell a jót, sőt a legjobbat, mint alapját ezen fejlesztésre szorult intézmény tökéletesítésének.

Már pedig a kereskedelmi iskolák nagy jelentőségét az a kapcsolat adja meg, melyben magával a kereskedelemmel állanak; a kereskedelem czéltudatos fejlesztése pedig nem kicsinylendő feladat és az állami élet alakulásával is közvetlen vonatkozásban áll.

Ép ezért nem tudok egyetérteni azok felfogásával, akik helyet akarván jelölni a keresk. iskoláknak az oktatásügy keretében, azt szokták mondani, hogy a keresk. iskola levezető csatornája a középiskolába nem való, a tudományos pályára alkalmatlan elemeknek.

Nem ilyen elemekből kell összetoborzani Magyarország közgazdasági életének jövőnk munkásait, mert állami életünk egy jól szervezett kereskedelmet kíván és megkívánja, hogy a kereskedelem a nemzeti közérzulettől bevett és elismert intézménynyé váljék, mert egy 15. századbeli angol író szavaival élve: „A gazdag kereskedő teszi gazdaggá az országot“.

Anglia hatalmi állását a kereskedelemnek köszönheti és Spanyolország életerejének lassu elszikkadását a kereskedelem elhanyagolása okozta; okozója volt az a középkori szellem, mely a polgári elemet és annak munkásságát nem becsülte, hanem a lovagságban látta ideáljának megtestesülését.

És így történt, hogy abban a hatalmas államban, melyben

egykor nem tért nyúgvóra a nap, mi bizony hamar megtalálja lenyugvásának helyét.

A merkantilizmus szelleme erősebb lett mint a lovagspádé!

Méltóztassanak azt is megengedni, hogy véleményemet egész nyíltan kimondjam, hangsúlyozván azt, hogy bizony édes hazánkban sem egészen egészséges e tekintetben a közszellem, mert még mindig kísért a mult, mely az ősök nyugalmát félti attól, ha az utódok a kereskedelmi pályára adják magukat.

Pedig ezen felfogás tévességének fejtegetésével vétenék a n. é. közönség ellen, mert mindenki elfogja ismerni az idéztem angol író szavainak helyességét.

Nem fogja senki tagadni azt sem, hogy csak egy gazdag országnak telik intézményei tökéletesítésére; csak egy gazdag országnak telik oly kiadásokra, milyen p. a művészetek fejlesztése, melyek igaz ugyan, hogy nem képeznek első rangú életszükségletet, de mégis fontos szerepre hivatvák irányzatuk eszményi mivoltával.

A kereskedelem az anyagi javak, a gazdaság útján megteremtője annak a szabadságnak, mely a lélek nemesebb röptü ösztöneinek szárnyakat ad.

Igy a kereskedelem, bármily realis irányu munkakört végezzen is, segítője az idealis irányu törekvéseknek!

De nem akarok, bármennyire szeretném is, elkalandozni arra a térre, mely szinezi ugyan törekvésemet, de nem fejezi ki annak lényegét!

Ha én, folyományaként az általam hangoztatott céltudatos törekvésnek, jellemezni akarván a kereskedelmi iskolák feladatát, úgy találnék talán ennek kifejezésére egy tetszetős definitiót, de én szántszándékkal kerülöm azt és egyenesen azt mondom, hogy a kereskedelmi iskolák feladatát az élet szabja meg.

A kereskedelmi iskola neveljen szakszerű tudással ellátott, életrevaló munkásokat, a kik nem tanulásban kifáradt agygyal, hanem a tudás adta gyakorlati érzéssel, vagy mondjuk: kereskedelmi érzéssel lépnek az életbe.

De miben áll a kereskedelmi tudás?

A kereskedelmi tudás összefoglalatja mind annak ami a kereskedés gyakorlatára képesít és így magába foglalja a tényleges kereskedésre való képességet azzal, hogy megismerteti a kereskedés anyagát és különösen hangsúlyozom: annak szokásszerű módját, egyrangba helyezvén e tekintetben az értéket és az árút, sőt az utóbbinak, mert valóságos szükségletet elégít ki, hajlandó volnék elsőbbséget biztosítani, termé-

szetesen azon tulhajtások nélkül, melyek ez irányban, és talán nem is ok nélkül, sokszor hangoztatva lesznek.

Ez a kereskedésre való képesség megkívánja a szükséges törvényes intézkedések ismeretét és okvetlenül föltételezi az egyes földségek termelési viszonyainak, a termelési ágakra való alkalmatosságának és kereskedelem szolgálatába szegődött közlekedési utjainak ismeretét.

A kereskedelmi tudásnak fontos alkotóelemét képezik azok az ismeretek is, melyek, hogy úgy szóljak, a kereskedelem adminisztrációjára vonatkoznak és arra valók, hogy velük intézze és tartsa rendben működésének egész körét, különös figyelemmel arra, hogy e közben a nyelv szellemének geniusával is békét kössön.

De elengedhetetlen föltétele a kereskedésre való képességnek a nyelvek ismerete is, melyek a szabad mozgást biztosítják és leszereplik a kereskedőt a röghözkötöttség nyűgjétől.

A nyelvek dolgában nagy nehézségekkel küzdenek a mi iskolánk és igen nehezen megoldható feladattal állanak szemben, úgy hogy nyíltan megvallom: a tapasztalat arra tanított meg, hogy ebben is a józan paedagogia azon elvének hódoljak: inkább keveset, de jól. Bár midőn ezt mondom, csak a szükség kényszerít arra, hogy concessiót tegyek azon meggyőződésemnek, hogy a kereskedő annál többet ér, mentül több nyelvismerettel van eláttva; de viszont a munkamegosztás elve elfogadhatóvá teszi a „keveset de jól“ által kifejezett irányzatot is.

Fontos szerep jut oktatásunk keretében az általános műveltség követelményeinek is, és pedig nemcsak azért mert az általános műveltség a kereskedőre nézve is elengedhetlen föltétel, hanem azért is, mert annyi reális irányu ismeret mellett a lélek, a sziv táplálásáról is gondoskodni kell.

Ez az utóbbi feladat első rangu tényezőnek látszik előttem iskolánk életében!

Ezért nagy súlyt fektetek a helyes irányu vallásoktatásra, mert megdönthetlen meggyőződésem, hogy az igaz tudásnak igaz istene van, akiben erőt, hatalmat, alkotásra való képességet fél és csudál.

Ebben a gondolatban akarom nevelni tanítványaimat, hogy míg egyfelől az ethika elvei gyökeret vernek lelkükben, addig a hit fel-emelő érzésével és hálásan fogadják a sors kedvezését és istenben való megnyugvással türjék, ha a sors sujtó keze reájuk nehezedik.

De nem csak a lelket, a testet is gondozni kell egy iskolának, mert az ép testben lakó ép lélek teremti meg azt a harmoniát, mely a munkaképességnek, a munkaszeretetnek és a jellem erejének próbaköve.

Folytathatnám, sőt szívesen ki is színezném az elmondottakat, de ez talán türelmüket tenné próbára és elébe is váгна a jövőnek, mert vannak dolgok, melyeket az életre kell bizni és e tekintetben annak nyílt szemmel való megfigyelésére centralódik feladatom nagyja.

Sokszor halottam nagyérdemű közönség olyan észrevételeket is, melyek egy speciális nemzeti jellegű kereskedelmet emlegetnek.

Én megvallom egész őszintén, hogy nemzeti jellegű kereskedelmet nem ismerek és nem is félek a kereskedelem internacionális jellegétől, mert ha a kereskedő lelke magyar, ha erős fajszeretet járja át valóját, akkor nem félttem én őt a cosmopolitismustól.

Sőt ideálom, hogy a magyar kereskedő teljes életrevalósággal bele tudjon helyezkedni a világkereskedelem nagy áramlatába, de ehhez ugy legyen felszerelve, hogy az ár akarata szerint vigye, de sohase sodorja.

És erre törekedni is fogok egész erőmmel, mint ahogy törekedni fogok arra is, hogy a győri felső keresk. iskolából munkaképes, munkaszerető és exakt munkához szokott egyének kerüljenek ki.

És végezetül méltóztassanak megengedni, hogy szavaimmal intézetünk ifjúságához forduljak, figyelmeztetvén őket arra, hogy az idők szelleme olyan, hogy az iskolából az ifjunak nem csak bizonyítványt kell az életbe ki vinni, hanem tudást is, oly értelmű megbízható tudást, mely különösen a mi tanítványaink részéről a közgazdasági élet terén való alkotási képességet foglalja magában.

A hazafiasság mélyebb érzését kell az életbe kivinniök, melynek tartalmát munka, az életrevalóság és a produktív élethivatás adja meg!

A jövődő Magyarországnak a vagyoni jólét fogja megadni az igaz műveltség elérésére való eszközöket és ezzel azt a tekintélyt, melyre minden életképes nemzetnek jogos önérzettel törekedni kell.

Adja az Isten, hogy a győri felső kereskedelmi iskolából mindenha ezen intencióktól áthatott ifjak kerüljenek ki, kik előtt követendő példaként álljanak majdan Önök, kik tanui ezen ünnepélyes pillanatnak és a kik elsőkként kerülnek ki ezen iskolából az életbe tanúságot tenni arról, hogy mit várhat a köz a mi iskolánk törekvéseitől“.

Az igazgató beszéde után Zechmeister Károly kir. tanácsos, polgármester záró szavaiban megköszönte a megjelent vendégeknek, hogy ünnepségünket megtisztelték és felolvasta azután az ünneplő közönség nevében küldendő következő táviratokat :

„Nagyméltóságú Dr. Wlassics Gyula miniszter urnak

Budapest.

Felső kereskedelmi iskolánk új épületének felavatását ünneplő közönségünk Nagyméltóságodnak, magas személyének képviselőjeért és intézetünk kegyes pártfogásáért forró köszönetét fejezi ki

Zechmeister

polgármester.

„Nagyméltóságú Hegedüs Sándor miniszter urnak

Budapest.

Felső kereskedelmi iskolánk új épületének megnyitását ünneplő közönség Nagyméltóságodnak kitüntető szíves üdvözléteért és intézetünk iránti kegyes érdeklődéséért forró köszönetét fejezi ki

Zechmeister

polgármester.

Sajna! hogy a táviratok nyomán kelt lelkes éljenzést nem lehetett velük együtt elküldeni.

Igy ért véget ünnepségünk, melynek utolsó pontja az ifjusági énekkar által előadott Szózat volt.

Ezután a vendégek az új épület helyiségeit tekintették meg és látták, hogy tervezésének, berendezésének és felszerelésének czélszerűsége által mindenképp megfelelő otthona lesz a keresk. szakoktatásnak.

Nem tartozik ugyan az ünnepség leírásának keretébe, de mégis mert az elhangzott beszédekben is többször történt hivatkozás reá ide iktatjuk hálás megemlékezésül és a közjóért való áldozatkészség nemes példajaként azok neveit, kik nagylelkű adományaikkal új hajlékunk anyagi alapjait megvetették:

Füszerkereskedők egyesületének tagjai	5104 kor.
Győri légszeszvilágítási r.-társaság	3000 „
Győrvárosi és Megyei Takarékpénztár	2000 „
Schreiber Ignác	2000 „
Győri vízvezetéki r.-társaság	2000 „
Kohn Adolf és társa	1400 „
Stirling Tóbiás	1000 „
Weidmann Adolf	1000 „

Átvitel : 15504 kor.

	Át hozat : 15504 K.
Wolf Joel és fiai	1000 „
Ifj. Nirnsee Ferencz	1000 „
Lamberger Gyula	1000 „
Pfeiffer László	1000 „
Kuffler Benő	1000 „
Keppich Illés	1000 „
Győri Olajgyár (Meller I. és társai)	600 „
Schlesinger Hermann fiai	600 „
Hilbert Ferencz	600 „
Kohn S. B.	500 „
Jankovits Ferencz	500 „
Bischitz Dávidné	400 „
Fleischman Mihály	300 „
Weninger Antal	300 „
Weisz Samu	200 „
Fischer Károly	200 „
	<hr/>
	Összesen : 26.704 K.

E sorból kimaradt a győri I. Takarékpénztárnak és a keresk. és Iparkamarának már másutt megemlített adománya.

Az ünnepség tényleges befejező része — more patrio — az a közebed volt, mely a győri Vigadó termében folyt le, azok részvételével, kiknek neveit ünnepélyünk diszeként már megemlítettük.

A lelkes hangulatban lefolyt banketten pohárköszöntőkben sem hiány, dr. Morlin Emil osztálytanácsos szólalván legelsőbben, hogy éltesse a királyt. Háromszoros dörgő éljen tanuskodott mellette, hogy nem csak hagyományos, de valóságos élőszeretet és tisztelet az, mely Ő Felsége felkent személyét körülveszi, melynek a szónok tárgyához méltó lelkes szavakkal adott kifejezést.

A második köszöntőt Zechmeister Károly polgármester mondotta dr. Wlassics Gyula és Hegedüs Sándor miniszterekre, az utóbbi képviselőjére és a megjelent vendégekre. A szép szavakba foglalt felköszöntő tárgyánál és formájánál fogva is és a legélénkebb viszhangra talált az ünneplő közönségnél.

Majd dr. Németh Antal mondott a gyakorlott szónok szavaival hálás tárgyú felköszöntőt, éltetvén főispánunkat és utóbb az intézet nagy lelkű adakozóit. Ezután dr. Kautz Gusztáv kir. tanácsos, ny. jogakadémiai igazgató emelkedett fel szólásra és a tőle megszokott ékes-

szólással ecsetelte a tanárság hivatásának árny és fényoldalát s éltette ennek kapcsán a tanári testületet.

Matavovszky Béla igazgató pohárköszöntőjével városunk érdekekben gazdag polgármesterét, úgy is mint az iskola felügyeletével megbízott gondnokság elnökét és a gondnokságnak tagjait éltette, mint akik teljes odaadással valóságos gondozói az iskola ügyének. Köszöntőt mondtak még Hatvan Ferencz soproni áll. felsőbb keresk. iskolai tanár Matavovszky Béla igazgatóra, mint sok éven át volt kartársára és dr. Petz Lajos városi tiszti főorvos, egészségügyi tanácsos, csanaki Jerfy Antalra, az I. Takarékpénztár vezérigazgatójára, méltatván annak bokros társadalmi érdemeit.

Igy ért véget ünnepségünk, mely a cél által megszabott szerény keretben, de az alkalomhoz mért komoly és méltósággal teljes, végső részében pedig a helyzethez való vidám hangulatban folyt le.

II.

Igazgatói jelentés az 1899—1900. iskolai évről.

Általános viszonyok. Az elmúlt iskolai év munkáját mindenben a normalis viszonyok közé való illeszkedés jellemzi, melynek bázisát megadta az a körülmény, hogy az iskola saját épületét foglalta el és önnálló tanári testülettel valósítja meg feladatát.

Iskolánk múlt évi életének egyik kiemelkedő mozzanatáról már beszámoltunk a felavatási ünnepély czime alatt; a másik különösen fontos körülmény s Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter ur ő Nagyméltóságának 1899. aug. 21-én 63346. sz. a. kelt rendeletéhez fűződik, melyben tudtul adja, hogy ő Felsége Dr. *Schack* Béla bpesti keresk. akadémiai és keresk. főisk. tanárt nevezte ki a felső keresk. isk. kir. főigazgatójává.

És ez nemcsak a mi ügyünk, de ügye a keresk. iskolák összeségének, melynek minden munkása már évek óta őt jelölte ki vezérének és e kinevezéssel csak közös óhajtásunk lett megvalósítva.

Őszinte örömmel és teljes, a multba gyökeredző bizodalommal néztünk és nézünk munkássága elé, melytől a keresk. szakoktatás-ügye egészséges reformokat és létének szilárd, a viszonyok megértésével lerakott alapjait várja.

Ily körülmények között egész természetes örömmel vártuk főigazgatónk látogatását, ki intézetünk működéséről az elmúlt iskolai évben kétszer szerzett magának alapos tudomást. Első izben a felavatási ünnepség után következő napokban üdvözöltük őt iskolánk falai között, midőn az intézet egész működésére kiterjedő figyelemmel, különösen pedig 18 tanítási óra alatt szerzett magának arról meggyőződést, hogy iskolánk milyen intenciókkal és törekvésekkel keresi meg helyét a keresk. szakiskolák között.

Nagy megnyugvásunkra, de tán jogos büszkeségünkre is szolgálhatnak hivatalos vizsgálatának eredményéről szóló szavai, melyek minden

irányban, úgy az iskola szellemére mint munkájának intenzitására és szintájára nézve, a teljes megelégedésnek voltak kifejezői.

Főigazgatónk a második látogatással 1899. márcz. 8-án lepett meg bennünket, midőn néhány tanítás órán szintén jelen volt.

A harmadik nagy fontosságú ténye iskolánk életének abban áll, hogy az idei év végén tartottuk az első érettségi vizsgálatot, hogy kibocsássuk első raját növendékeinknek az életbe, abba a másik iskolába, mely a mienknél talán szigorubb itélettel kéri számon munkánknak tanítványaink tudásában megnyilatkozó eredményét.

Ez az ítélet a jövő dolga, a mi ítéletünkről más helyen számolunk be!

Nagyon jelentős eseménye volt azonban érettségi vizsgálatunknak az a körülmény, hogy a vizsgálóbizottság elnökének dr. *Schack* Béla főigazgató, a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter biztosaként, illetőleg társelnöknek pedig *Szávay* Gyula a győri ker. keresk. iparkamara titkára lett kiküldve.

Dr. *Schack* Béla volt az, ki évek hosszú során át fáradhatatlan munkássággal alakította, jelölgette utját a keresk. iskolák működésének, míg *Szávay* Gyula nevéhez fűződik a győri felső keresk. iskola létesítésének megkezdése, a megkezdett munkának fáradhatatlan társadalmi tevékenységgel a befejezéshez való eljuttatása.

Ezért üdvözlöttük mi kétszeres örömmel érettségi vizsgálataink elnökeiket, mint olyan férfiakat, kiknek nevéhez a mi ügyünk, illetőleg a mi iskolánk élete és fejlődése elválaszthatlanul össze van forrva.

Hálánk elvénülhetetlen érzelmével kell e helyen köszönetet mondanunk dr. *Wlassics* Gyula Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur ő Nagyméltóságának, hogy iskolánk állandó segélyezéséről évi 8000 K.-val volt kegyes gondoskodni, nemkülönben a győri Kerületi Keresk. és Iparkamarának azon áldozatkészségért, melylyel iskolánkat állandóan 2000 K. segélyben részesíti. Iskolánkat általánosságban érdeklő rendeletek közül ki kell emelnünk a Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Minister urnak 1900. jan. 19-én 3323. sz. a. kelt rendeletét, mely a felső osztályra nézve visszaállítja az év végi vizsgálatot. Örömmel láttuk e rendeletet mi is, melynek üdvös hatása abban fog megnyilatkozni, hogy komolyabb munkára serkenti a tanulóifjúságot, másfelől pedig sokkal kedvezőbb eredményüvé teszi az érettségi vizsgálatokat, daczára annak, hogy e vizsgálat színvonalát emeli.

• Nagyfotosságú a Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Miniszter urnak 1900. márczius 9-én 13315. sz. a. kelt rendelete is, mely a

magasabb fokú kereskedelmi és közgazdasági ismeretek elsajátítására kíván alkalmat és módot nyújtani és ezért megengedi, hogy a felső kereskedelmi iskolákkal kapcsolatosan e célú szolgáló, legalább is két évfolyamból álló tanfolyamok szerveztessenek, melyekbe csakis a közép vagy a kereskedelmi iskolai érettségi bizonyítvány alapján lehet belépni.

Ezek a tanfolyamok lesznek azután a kereskedelmi akadémiák, míg az eddigi három éves tanfolyam mindenütt felső keresk. iskola néven fog szerepelni.

A rendeletnek ebben a nivelláló intézkedésében látjuk legfontosabb hatását, mert az akadémiai tanfolyamok felállítására, legalább egyelőre, kevés iskola fog vállalkozni; egyrészt azért, mert felállítása igen költséges, másrészt pedig azért, mert úgy vagyunk meggyőződve, hogy az, a mi viszonyaink között, legfeljebb a fővárosban lesz elég népes.

Az 1899/1900. iskolai év munkásságát röviden jellemezhetjük: minden a rendes mederben folyt le; a tanítás normalis menetét nem zavarta meg semmi sem.

Intézetünk új épülete kiállotta a tűzpróbát és úgy berendezésének czélszerűsége, mint kivitelének, tervezésének megfelelő volta alkalmas módon segítik elő az iskola céljainak megvalósítását.

A szemléltető tanítás eszközeit az iskolán kívül is kerestük és ezzel a czéllal tettünk néhány tanulmányi kirándulást. Így 1899. december 2-án az ácsi cukorgyárba látogattunk el, hol a gyár érdekes igazgatója: *Csermák* Hugó volt szakavatott kalauzunk, ki fáradságot nem kimélő előzékenységgel mutatta be és magyarázta meg tanítványainknak a répacukor-gyártás menetét.

Csermák igazgató, ki idegenből jött hazánkba, folytonosan s órákig magyar nyelven tartott fejtegetései után, fényes tanujelét adta annak is, hogy nemcsak nyelvben, hanem érületben és szokásaiban is azonosítja magát nemzetünkkel, mert végül az egész ifjuságot vendégül látta.

Így kirándulásunkról nemcsak tanulsággal, hanem egy nagyon kellemesen eltöltött estének emlékeivel jöttünk haza.

Ennek hatása alatt nem mulaszthatjuk el, hogy vele szemben e helyen is le ne rójjuk köszönetünket.

Folyó évi április 4-én Mosonyba, majd pedig M.-Óvárra látogattunk el. Mosonyban *Kühne* E. mezőgazdasági gépgyárát látogattuk meg. Előbb a gyár igazgatója, utóbb pedig a gyár tulajdonosa volt szives kalauzunk, bemutatván e hatalmas telephelynek minden részét, czélszerű gépeit és a gépgyártás menetének összes pházisait.

M.-Óváron a főhercegi sörfőzőt és annak hatalmas pinczéit néztük meg *Rohrer* Károly sörgyári intéző és *Peschka* József sörfőző-mester szakszerű kalauzolása mellett és apróra megértettük a sörfőzés menetét. Végül pedig Rohrer intéző a gyár készítményeinek megízlelésére hitt meg bennünket, bőségesen és igaz magyar vendégszeretettel gondoskodván fáradt ifjuságunk szomjának és éhségének csillapításáról.

Ezen kirándulásunk alatt tapasztalt szives előzékenység, a barátságos vendéglátás és szakszerű tudásunknak a látottak alapján való kibővülése, mind megannyi ok arra, hogy őszinte köszönetünket ismételtelen hangoztassuk.

A helybeli ipartelepek közül megtekintettük: a waggongyárat, a szesz- és finomítógyárat, a Stirling-féle szappangyárat és köleshántót, Schlesinger H. és fiai eczetgyárat, a világítógáz-gyárat, a ahol mindenütt a legelőzékenyebb fogadtatásban volt részünk és az illető ipartelepek vezetőségei gondoskodtak arról is, hogy az ifjuság szakszerű magyarázatok alapján a gyártás menetét megértse.

Elmulaszthatatlan kötelességet teljesítünk, midőn köszönetünket az elsorolt ipartelepek igazgatóságaival szemben itt is megismételjük.

A tanári testület tagjaira nézve, az elmúlt évhez képest lényeges változások történtek, mert a folyó iskolai év elején elfoglalták állásukat *Kárpáti* Manó és *Vidor* Salamon int. r. tanárok és ennek folytán elhagyta a testületet *Markovics* Sándor áll. főreáliskolai intézetünk-nél pedig óraadó tanár, a ki kezdettől fogva buzgó és ambitiozus segítője volt törekvéseinknek. Ugyancsak az év elején vált meg állásától dr. *Mayer* Lajos h. köz- és váltóügyvéd, a kit az I. Takarékpénztár a Gondnokság tagjának választott meg. Őszinte sajnálkozással láttuk távozását a szakavatott és lelkes tanárnak, aki két éven át részese volt azon nehézségek leküzdésének, melyeket a kezdet gördített utunk elé; ezzel szemben azonban örömeinkre szolgál, hogy azt az őszinte érdeklődést, melyet iskolánk ügye iránt mindenha, de legfőképp azzal dokumentált, hogy az intézet legelső tanári karában állást vállalt, más uton is módja lesz érvényesíteni.

Az iskolai év megnyitása. A tanulók szabályszerű felvétele, eltekintve a július három első napján megejtett beirástól, szeptember három első napján történt, a pótló- és a javítóvizsgálatok pedig szept. 2-án lettek megtartva. Az iskolai év megnyitása, illetőleg a fegyelmi szabályok kihirdetése szeptember 4-én történt meg, a rendes tanítást pedig szeptember 7-én kezdtük el.

A tanítás és fegyelmezés. Amit erre nézve a számok elmond-

hatnak, azt a statisztikai kimutatás (l. 75. lap) foglalja magában. A tanulás, illetőleg tanítás és a fegyelmi állapotok megfigyelésére és ellenőrzésére minden hónap végén tartott tanácskozásaink általában véve a tanulással és a fegyellemmel meg voltak elégedve. Az itt-ott felhangzott panaszok okainak megszüntetésére megtettünk mindent, de nem mindig találtuk meg a szülői házban azt a támogatást, melyre joggal számíthattunk volna. Különös nyomatékkal kell hangsúlyoznunk, hogy a könnyelmű óramulasztás palástolására, bármily szigoruan jártunk is el, a tanulók mindég tudtak módot találni, sőt orvosi bizonyítványt is tudtak felmutatni, ha az osztályfő a házigazdák igazolásának elfogadására nem volt hajlandó.

A szülőkhöz fordulunk tehát e bajok megszüntetése miatt és kérjük őket, hogy időről-időre hozzájuk küldendő értesítéseinkre tegyék meg teljes őszinteséggel észrevételeiket. Az igazgatóságban és a tanári karban ne sejtсенek kémeket, de tekintsék azokat olybá, mint akik velők egyetértve, fiaik jövődjének erkölcsi tekintetben is szilárd alapot kívánnak adni. Pedig a kötelességmulasztás elősegítése oly hibákat növel, melyek a jövőben is gyökeret vernek.

E helyen is kérjük tehát a t. szülőket, hogy fiaik beiratásakor közöljék az osztályfővel, hogy van-e gyermeküknek valamely gyakrabban ismétlődő baja, vagy valamely gyakrabban ismétlődő betegség iránt fogékonysága.

Különösen pedig arra kérjük az idegenből való tanulók gondozóit, hogy nekik levén módjukban annak megfigyelése: mennyire szinlelt valamely betegség, hogy erre vonatkozó megfigyeléseiket közöljék a kezelő-orvossal és így vegyék elejét az orvos félrevezetésének. Nem ok nélkül tesszük e megjegyzést, de iskolánk statisztikájának adatai mindég azt mutatják, hogy azok betegeskednek legtöbbit, akik nincsenek szülői gondozás alatt.

Súlyosabb fegyelmi vétség nem fordult elő és így a tanári testületnek komolyabb eljárásra nem is volt oka.

Egészségi állapot. Daczára az elébb hangsúlyozott panaszunknak, a tanulók egészségi állapota elég jó volt. Egy-két súlyosabb betegségi eset fordult ugyan elő, de ez is olyan természetű volt, hogy arra nézve a dispositiot az illető szervezete adta meg. Járványos betegség nem uralkodott tanulóink között.

Iskolai ünnepélyek. Az iskolai ünnepélyek rendezésének egyrészét az Önképző-kör vállalta magára, mégis a szigoruan vett iskolai ünnepélyekre nézve az igazgatóság intézkedett.

Gyászünnepélyünk volt november 9-én, Erzsébet királyné emlé-

kezetének ápolására. Ezen ünnepélyünk alkalomszerűen komoly volt, s megfelelő annak, hogy felejthetlen királynénk elhunytá fölötti gyászunkat egész mélysége szerint felidézze.

Az ünnepély programjának központja *Kárpáti* Manó int. tanár alkalomszerű beszéde volt és ennek keretét az intézeti ifjuság szavatai képezték.

A husvétii szünidőre esett április 11-ike helyett április 22-én tartottunk hazafias ünnepet, amidőn szintén Kárpáti Manó int. r. tanár mondott mély hazafias érzelemtől áthatott szép beszédet, vázolván abban április 11-ének jelentőségét. A beszéd előtt az ifjusági énekkar a Hymnust, majd egy tanuló az ünnepséghez mért költeményt szavalt, végül pedig az énekkar a Szózatot énekelte el.

Más ünnepségeinkről az Önképző-kör működéséről szóló jelentés számol be.

Rendkívüli tárgyak. Ilyen volt kötelező jeleggel a torna és a játék, a német társalgás gyakorlata és fakultatív módon a gyorsírás. A tornát és a játékot, a hatósági orvosi bizonyítvány alapján fölmentettek kivül, valamennyi tanuló rendszeresen gyakorolta. A gyorsírás tanulására 69 tanuló vállalkozott, kik közül 28 a haladók, 31 pedig a kezdők csoportjában tanult. A gyorsírásra jelentkezett tanulók közül évközben kilépett 12. A társalgási gyakorlatokról értesítők a rendkívüli tárgyak czime alatt (l. 56. oldal) számol be.

Könyvtárak, szertárak. A tanári könyvtár számára beszerzett munkák értéke 998 K.-át tesz, míg az ifjusági könyvtár szükségleteiről 329·52 K.-val gondoskodtunk. A történelmi és földrajzi szertár folytatólagos szükségleteinek fedezésére 353.— K. ment.

A tornaterem és a vegytani szertár felszerelése, illetőleg felszereléseinek kiegészítése most van folyamatban; a folyó iskolai év terhére róva mintegy 5000.— K. áll ezen a czimen az intézet rendelkezésére. A butorzat és más felszerelési tárgyak kiegészítésére 4950.— K.-át fordítottunk.

Az áruismereti szertár az idén 650 tárggyal szaporodott; a leltárba vett tárgyak legnagyobb része ajándék, melyek az igazgatóság-nak a jelentősebb iparvállalatokhoz intézett kérelme folytán gyültek össze.

A mult szünidő alatt 159 levelet küldtünk ez iránt a szélrózsa minden irányában szét, de — sajna — fogamatja kevésnek volt.

Az adományozók nevérol, illetőleg czégéről a következő pont alatt számolunk be.

Adományok. A Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank, hűen eddigi szokásához, az idén is kegyes volt 320 K.-át oly czimen a

Gondnoksághoz eljuttatni, hogy abból a győri Keresk. és Iparkamara elhatározása szerint két tanuló tandija fedeztessék.

Fogadja érte e helyen is hálás köszönetünket!

A könyvkiadó-vállalatok, így a *Singer és Wolfner* cég, a *Lampel R.*-féle könyvkiadó-vállalat, az *Eggenberger*-féle könyvkereskedés, *Stampfel* Károly cs. és kir. udvari könyvkereskedése és a *Franklin-társulat* jelentékeny értéket képviselő könyveket voltak szivesek segény sorsu tanulóknak iskolai könyvekkel való ellátására ajándékozni, úgy, hogy több tanuló ingyen kaphatta meg a szükséges könyveket.

Az áruismereti szertár érdekében megindított kérelmünk eredményeként a következő adományokról van szerencsénk beszámolni:

A diósgyőri m. kir. állami vas- és aczelgyár 200 darab, részben vasérczekből, nyers-, vertvasból, aczélfajtákból és készítményeiből álló gyűjteményt;

Krompecher E. M. Fiai, Felka, „*Első magyar borsóhámozó- és árpadara-gyár*“ 24 üvegben elhelyezett gyűjteményét készítményeinek;

az „*Ácsi cukorgyár*“ a cukorrépa feldolgozásának menetét feltüntető gyűjteményt 16 üvegben;

Richter, Fenkl & Hahn porcellángyára, Chodau (Csehország), 19 darabból álló gyűjteményt, mely a porcellángyártás nyers anyagainak és a gyártás menetét tünteti fel;

Wein Károly és társa, Kézsmárk, gyártmányaiból összeállított (41 drb) különböző szövetet, illetőleg kész árut;

a „*Magyar vegykészítményü papirgyár*“ gyűjteményes összállítását készítményeinek (6 drb);

a „*Fiumei cacao- és csokoládégyár*“ különböző nyers cacao-fajtából és feldolgozott cacao-ból, illetőleg csokoládéből (40 drb) álló gyűjteményt;

a „*Visegrádi m. kir. kőbánya igazgatósága*“ 4 drb faragott kőkoczkát;

az „*Egyesült tégl- és cementgyár*“ lábatlani cementgyára a cement nyers anyagaiból, a kész cementből és annak minőségét kipróbáló tárgyakból álló (30 drb) gyűjteményt;

a „*Herczeg Eszterházy-féle agyagáru-gyár*“ Csáván, készítményeinek és azok nyers anyagának (21 drb) igen értékes és diszes gyűjteményét;

a „*Vajdahunyadi m. kir. vasgyár, bánya és kohó*“ vasérczekből, vasfajtákból és feldolgozott vasból álló gyűjteményt (21 drb);

Wolf Joel és fiai győri nagykereskedő cég a gyapot fajtáiból és a gyapot-fonalazást feltüntető anyagokból álló gyűjteményt a „Vaterl. Baumwollspinnerei und Weberei Actien-Gesellschaft“ dugaresai gyárából (90 drb) és különböző szövetmintákat;

Weisz S. győri nagykereskedő különböző szövetmintákat;

Pfeiffer Fülöp győri ügynök 17 fajta kávé;

a „*Fiumei rizshántoló- és keményítő-gyár*“, különböző rizsfajtákat, annak feldolgozását és a keményítő különböző fajtáit feltüntető gyűjteményt (33 drb);

a „*Győri szeszgyár és finomító*“ szesz-, szóda- és hamuszir-készítményeinek és azok gyártásának menetét mutató gyűjteményt 16 üvegben;

a „*a Szabadalmazott osztrák-magyar államvasut társ. oraviczai ásványolaj-finomítógyára*“ az általa feldolgozott nyers anyagokból és készítményekből álló gyűjteményt (31 drb);

az „*Apollo*“ *kőolaj-finomítógyár* készítményeiből álló gyűjteményt (8 üvegben);

Wottitz Gusztáv szesz- és waggongyári igazgató a leginkább alkalmazott bel- és külföldi fákból álló gyűjteményt (szekrényben elhelyezve 18 drb);

a *zsolnai posztógyár* a gyapju feldolgozását, illetőleg a posztógyártás menetét feltüntető gyűjteményt 2 táblán elhelyezve;

Krausz Gyula, Just Ernő és Neumann Rezső felső oszt. tanulók különböző gabonaneműeket és lisztet;

Temesvári Ödön felső oszt. tanuló pedig asbestet és asbest-készítményeket.

Magukat megnevezni nem akaró jóttevők 93.— K.-át adtak át az igazgatóságnak oly czéllal, hogy abból szegény sorsu tanulók részesüljenek segélyben.

Fogadják mindazok, kik így intézetünk érdekében adakozni kegyesek voltak, e helyen is hálás köszönetünket!

A gondnokság az idén is a legnagyobb körültekintéssel és buzgósággal teljesítette tisztét, az iskola szellemi és anyagi ügyeinek intézésében és ennek eredményeként valamennyi tagját volt szerencsénk falaink között ismételtén is üdvözölni, részben az iskolai év folyamán, részben pedig a vizsgálatok alatt. Üléseiben a Gondnokság leginkább a folyó ügyek elintézésével foglalkozott, ezek közé sorolván a felavató ünnepséget is.

Nagy fontosságú határozatot hozott a Gondnokság f. é. május 2-án tartott ülésben, midőn a Vallás. és Közokt. m. kir. Ministerium 13315.

sz. a. rendeletével foglalkozott. A gondnokság teljesen át van ugyan hatva az intézet fejlesztésére irányított törekvésektől és a felső kereskedelmi iskola érdekében nem retten vissza az áldozatoktól, de az említett rendelet által tervezett keresk. akademiának Győrött való felállítását nem látja szükségesnek, mert a gyakorlati élet nem kívánja meg annak létesítését, vagy amennyiben megkívánja: egy ilyen iskola is, melynek helye és talaja csak a fővárosban van, kifogja elégíteni az ezen irányban mutatkozó szükségét. Ha a realis élet utmutatása mégis azt bizonyítaná, hogy ilyen iskolára Győrött is szükség van, ugy a Gondnokság lesz ezen ügynek legelső kezdeményezője.

Jelentősebb határozatai közül kiemeljük 1899. nov. 11. 34. sz. a. tett intézkedését, melylyel a német társalgási órák rendszeresítésének szükségességét mondja ki.

Ennek kapcsán megjegyezzük, hogy jövőre a társalgási órákat szélesebb alapon óhajtjuk szervezni, hogy így tanítványaink kellő és lehetőleg tökéletes készütségre tegyenek szert a német nyelvben.

A tandijmentesség ügyében a gondnokság ugy határozott, hogy a megfelelő bizonyítvánnyal rendelkező tanulók kérvényeit áttette az I. Takarékpénztárhoz, mely intézet alapítói jogánál fogva két tandijmentes helyet adományoz, és a Keresk. és Iparkamarához, mert az Osztrák-Magyar Bank alapítványának kamataira és a Magyar Ipar- és Keresk. Bank két egész tandijmentességet biztosító adományára nézve az intézkedés joga a Keresk. és Iparkamarát illeti meg.

Az I. Takarékpénztár *Ofner* József középső és *Salczer* Ignác felső osztályu tanulónak adott a tandijmentességet, míg a Keresk. és Iparkamara *Rosenberg* Simon középső oszt. tanulót egész, *Áldor* Kálmán, *Diamant* Rezső, *Kurczmann* János felső oszt. tanulókat és *Schrank* Ferencz alsó oszt. tanulót féltandijmentességben részesítette.

A tandijmentességben nem részesült folyamodók közül a Gondnokság Csorna Gyula alsó oszt. tanulót a törvényhatósági bizottság közgyűlésének ajánlotta, hogy tandijmentességet kapjon.

Az elmúlt év folyamán a Gondnokság tagjai is változtak, mert *Peregi* Mihály az I. Takarékpénztár aligazgatója, egészségi okból lemondott a gondnoksági tagságról, melynek két éven át nagy ügybuzgósággal és az iskola iránt való élénk érdeklődéssel felelt meg. Helyébe az I. Takarékpénztár *dr. Mayer* Lajos köz- és váltóügyvédet választotta meg, kit ugyan ezzel elterelt eredményes és nagy ambícióval teljesített tanári munkásságától, de viszont más téren meg-

tartotta cselekvésre hivatott érdeklődését, melylyel iskolánk fejlesztésének eddig is aktív részese volt.

A tanári kar tagjai nemcsak az iskolában feleltek meg kötelességüknek, hanem az iskola falain kívül is tevénykedtek. Így *Matavovszky* Béla igazgató „A kereskedelem gyakorlatának alakulásáról“ tartott felolvasást a „Kereskedő Ifjak Egyesületében“, máskor pedig a „Tüzzről“ a munkásoknak. *Kárpáti* Manó tanár a Kereskedő Társaságban olvasott fel arról „Mikor áll a magyar kereskedő hivatásának színvonalán“ és tartott ugyanott márcz. 15-én ünnepi beszédet. *Kemény* Ignác tanár mint törvényszéki könyvviteli állandó hites szakértő fejtett ki munkásságot.

A tanári kar irodalmi tevékenysége révén meg kell emlékeznünk *Kárpáti* Manó int. r. tanárnak a hirlapokban közölt közérdekű cikkeiről, és *Kemény* Ignác int. r. tanárnak hasonló irányu munkásságáról és a Keresk. Szakoktatás hasábjain kifejtett szakszerű tevékenységéről.

Matavovszky Béla igazgatónak sajtó alatt vannak a nagyobb közönségnek szánt „Áruismeret“ és „Az áru és értéktőzsde szokásai“ című munkái.

Dr. Nógrádi Jenő int. r. tanár irt különböző lapokban költeményeket, tárczákat, ezen felül pedig f. évi január 8-án adták elő a Győrvárosi színházban „Kölcsönként tánczosok“ című egyfelvonásos vígjátékát, melyet ugy a közönség, mint az illetékes kritika igen kedvezően fogadott.

Vidor Salamon tanár a keresk. szakoktatásban értekezett a százalékos jegyzésről a bécsi tőzsdén ; jelenleg egy nagyobb szakmunka foglalja el.

Évzáró vizsgálatok és az iskolai év befejezése. A vizsgálatokat a következő sorrend szerint tartottuk meg :

Junius 17-én D. e.	8—10. Alsó o.	}	Vallástan
	10—11. Középső o.		
„ 18-án D. e.	8—10. Alsó o.	}	Német nyelv Történelem
	10—12. Alsó o.		
„ 18-án D. e.	8—10. Középső o.	}	Könyvvitel Mennyiségtan
	10—12. Középső o.		
„ 19-én D. e.	8—10. Alsó o.	}	Mennyiségtan Magyar nyelv
	10—12. Alsó o.		
„ 19-én D. e.	8—10. Középső o.	}	Német nyelv Kereskedelmi levelezés
	10—12. Középső o.		
„ 20-án D. e.	8—10. Alsó o.	}	Keresk. ismeret Franczia nyelv
	10—12. Alsó o.		
„ 20-án D. e.	8—10. Középső o.	}	Közzgazd. ismeret Magyar nyelv
	10—12. Középső o.		

„	21-én D. e.	8—10.	Alsó o.	}	Földrajz
		10—12.			Keresk. számtan
„	21-én D. e.	8—10.	Középső o.	}	Jogismeret
		10—12.			Történelem
„	22-én D. e.	8—10.	Alsó o.		Kereskedelmi levelezés
„	22-én D. e.	8—10.	Középső o.	}	Keresk. számtan
		10—12.			Vegytan és áruismeret
„	23-án D. e.	8—10.	Alsó o.		Természettan
„	23-án D. e.	8—10.	Középső o.	}	Földrajz
		10—12.			Franczia nyelv

Torna és játékversenyt június 25-én d. u. 4 tartottuk meg.

Vizsgálataink iránt élénk érdeklődést tanusítottak a Gondnokság tagjai és városunk előkelő közönsége.

Az évváró ünnepély június 27-én lett megtartva és aznap széledt el ifjuságunk is a szünidei pihenőre.

Esti szaktanfolyam. Nem tartozik ugyan szorosán véve az igazgató jelentés keretébe ezen tanfolyam megemlítése, de arra való tekintettel, hogy ebben is a tanári kar társadalmi szereplése nyilatkozik meg, indokoltnak tartjuk felemlítését.

A tanári kar már 1898/99. iskolai évben megindította az esti szaktanfolyamot, hogy módot nyújtson felnőtt egyéneknek szakszerű tudásuk kibővítésére. Ezekkel az intenciókkal szervezte és nyitotta meg az idén is, november 5-én, e tanfolyamot, melyre 32-en iratkoztak be, de lassanként leapadt a beiratkozottak száma 15-re, kik közül tényleg csak 11-en fejezték azt be forma szerint is, mert ennyien maradtak azok, akik tudásukról a f. évi május 13-án megtartott vizsgálaton tanúságot tettek.

A vizsgálatot mindannyian sikerrel kiállották, sőt néhányan, kiváló szorgalmuk nyomán, igen szép eredménnyel tettek bizonyosságot arról, hogy nagy haszonnal hallgatták az előadásokat. A tanfolyamot ilyen módon sikerrel végzett hallgatók a következők voltak:

Günsberger Jenő	Schlesinger Miksa
Hochstädter Ernő	Stern Samu
Kolláth Károly	Weisz Emil
Neumann Alfréd	10 Weisz Ferencz
5 Opitz Rudolf	Weszely Lajos
Perczel Albert	

A hallgatók kizárólag a kereskedelmi pályán mozognak, részben mint segédek, részben pedig mint irodai alkalmazottak.

A tanfolyam előadásai hétfőn, szerdán és pénteken este 8—10-ig lettek megtartva s tárgyai a könyvvitel, a keresk. levelezés a szük-

séges jogismeretekkel kapcsolatosan, a keresk. számtan és az áruismeret voltak. Az áruismeretet Matavovszky Béla igazgató, a könyvvitelt és a levelezést Kemény Ignác int. r. tanár, a kereskedelmi számtant pedig Vidor Salamon int. r. tanár adta elő.

Az 1900/901. iskolai évben használandó könyvek jegyzéke.

T á r g y	A szerző neve, ill. a könyv címe	Osztály
1 Magyar nyelv	Balassa József, Olv. könyv	Alsó I., középső II. felső III. r.
3 Német nyelv	Albrecht János, Német nyelvtan	Mind a három osztályban
3 Német nyelv	Dr. Schack Béla, Olv. könyv	Alsó I., középső II., felső III. r.
4 Francia nyelv	Mébold-Ujváry, Nyelv. és olv. könyv	Alsó I., középső II. rész
5 Francia nyelv	Dr. Kovács S. János, Ker. levelezés	Felső oszt.
6 Földrajz	Dr. Simonyi Jenő	Alsó és középső I. felső II.
7 Történelem	Kerekes György	Alsó I., középső II., felső III.
8 Algebra és Mértan	Dr. Beke Manó	Alsó és középső
9 Politikai számtan	Havas - Bogyó	Felső oszt.
10 Természettan	Emődi Antal	Alsó oszt.
11 Kereskedelmi számt.	Havas - Bogyó	Mind a három osztályban
12 Könyvvitel	Novák - Trautmann	Középső és felső
13 Keresk. level. (magy.)	Névy László	Mind a három osztályban
14 Keresk. level. (német)	Dr. Heinrich Károly	Mind a három osztályban
15 Keresk. ismeretek	Trautmann Henrik	Alsó oszt.
16 Közg. ismeretek	Dr. Sacher István	Középső és felső
17 Jogi ismeretek	Dr. Hermann S.	Felső oszt.
18 Jogi ismeretek	Dr. Schlamadinger Jenő	Középső oszt.
19 Jogi ismeretek	Váltótörvény (1876. XXIII. t.-cz.)	Középső oszt.
20 Vegytan és áruism.	Matavovszky Béla	Középső és felső oszt.

Segédkönyvek.

21 Német nyelv	Regeln u. Wörterverzeichniss	Mind a három osztályban
22 Német nyelv	Kelemen (Wolf), Szótár	Mind a három osztályban
23 Francia nyelv	Ujvári Béla, Szótár	Mind a három osztályban
24 Francia nyelv	Kováts S. J., Francia keresk. szótár	Felső oszt.
25 Földrajz	Kogulovitz Manó, Atlasz I. r.	Középső és felső oszt.
26 Földrajz	Kogulovitz Manó Atlasz II. r.	Alsó és felső oszt.
27 Politikai számtan	Havas - Bogyó, Logarithm. és tab.	Felső oszt.
28 Gyorsírás	Forrai Soma I. kötet	Kezdők
29 Keresk. gyorsírás	Kozma Bernát	Haladók

III.

A győri önálló felső kereskedelmi iskola szervezetének ismeretése.

Az iskola czime: „Győr szab. kir. város Felső Kereskedelmi Iskolája.“

A címre vonatkozólag szolgáljon tájékoztatásul, hogy a Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur ő Nagyméltósága f. évi márczius hó 9-én 13315. szám alatt kelt rendelete által a „kereskedelmi akadémia“ czimezést véglegesen és valamennyi intézetre nézve megszüntette. A „kereskedelmi akadémia“ név ezután csak azon két éves tanfolyamot illeti meg, melyet a Miniszter ur említett rendeletével olykép szervezett, hogy abba csak a felső kereskedelmi iskolai, illetőleg gymnasium vagy reáliskolai érettségi vizsgálat alapján lehet belépni. Ezen tanfolyamok esetleges felállítása azonban semmit sem változtat a felső keresk. iskolák, illetőleg volt akademiák czélján, tanítási tervén. A jövődöbeli „akademiák“ a magasabb foku kereskedelmi és közgazdasági ismeretek elsajátítására akarnak módot nyújtani.

Az iskola jellege. A győri önálló felső kereskedelmi iskola teljesen egyenlő rangu volt akademiákkal; ezen iskolák összes jogainak letéteményese és mint ilyen teljesen és kizárólag a keresk. szakoktatás szolgálatában áll.

Az iskola czélja. A győri felső kereskedelmi iskola a kereskedés különböző ágaira képezi ki tanítványait, de a nyújtandó szakismeretek mellett tekintettel van az általános műveltségre is. Növendékeit első sorban arra képzi, hogy az iskolából közvetlenül a gyakorlati életbe lépven, vagy mint önálló kereskedők, vagy pedig mint a kereskedés szellemi részét intéző közegek találjanak alkalmazást. Különösen pedig előkészít a kereskedelem gyakorlati és irodai teendőinek végzésére, tekintet nélkül a kereskedelem irányára; képezi tehát a bankok és pénzüzetek hivatalnokait, az ipari és közlekedési vállalatoknál a kereskedelmi teendőket ellátó tisztviselőket.

Az intézet végzett növendékei tovább folytathatják tanulmányait a keleti kereskedelmi akademián, a keresk. főiskolán, a gazdasági főiskolákon és a közlekedési szolgálatra képesítő tanfolyamokon.

A kereskedelmi életpályán kívül, az 1883. évi a tisztviselők minősítéséről szóló I. t.-cz. értelmében jövőt biztosít az iskola elvégzése:

a) A postaszaknál, a postatiszti és főtiszti állásokban.

b) A pénztári szaknál, a központi állampénztári és adóhivatali tisztviselőségre, a köztörvényhatósági pénztárnoki és ellenőri hivatalra.

c) A dohány-egyedáruságból folyó kezelési hivatalokra, nemkülönben a telekkönyvvezetői állásokra.

d) A m. kir. zálogházak igazgatói, ellenőri, könyvvezetői, pénztárosi és számtiszti állásaira.

e) Ha az iskolát végzett tanulók leteszik még az államszámviteltani vizsgálatot, mire a kinevezésétől számított két évi időt kapnak, úgy alkalmazhatók, mint főszámvevőségi és ellenőrző hivatalnokok a miniszteriumoknál, a megyéknél, a törvényhatósági joggal felruházott városoknál, pénzügyigazgatóságoknál, illetékkivetési hivataloknál, az állami jószágigazgatóságnál stb.

f) A megfelelő egyetemi tanulmányok elvégzése után a keresk. szaktanári pályára is léphetnek.

A győri felső keresk. iskola végzett tanulói, mint egy-éves önkéntesek szolgálhatják le katonakötelezettségük idejét.

Tanulók. Az intézet tanulói rendesek és magántanulók lehetnek.

Rendes tanulókul azok vehetők fel, kik a gymnasium, reál- vagy polgári iskola négy alsó osztályát (a latin nyelvtől eltekintve) sikerrel végezték. Magántanulóktól is hasonló előképzettség kívántatik, kimutatásával annak, hogy az épen lefolyt évet hol s mily tanulmányozással töltötték.

Dijak. A rendes és magántanulók egyaránt 160 kor. tandíjat, 10 kor. beiratási díjat, 6 kor. nyugdíjjárulékot, 4 kor. ifjusági könyvtári illetéket és 1 kor. Értesítőért járó díjat fizetnek évenként. A tandíj előleges félévi részletekben fizetendő; különösen méltánylandó esetekben az igazgató a tandíjnak kisebb részletekben való fizetését is megengedheti. A magántanulók 80 kor. vizsgálati díjat fizetnek; a rendes tanulók osztály-, pót- és javítóvizsgálataiért nem jár díj.

Felvétel és a tanítási idő. Az iskolai év mindig szeptember 1-én kezdődik s a következő évi június végeig tart. A tanulók szabályszerű beírása július és szeptember három első napján történik.

Ezen időn túl, a késedelem okait kellően igazoló tanulókat, 8 napon belül az igazgató veszi fel. A még később jelentkező tanulók felvételét, az igazgatóság útján benyújtott folyamodás alapján, az iskolai év két első hónapjában a főigazgató, azontul pedig a Vallás- és Közokt. m. kir. Minister engedheti meg.

Az iskolai év három időszakra oszlik. Az első időszak szeptember 1-től december 1-ig, második december 1-től márczius 1-ig, a harmadik pedig márczius 1-től az iskolai év végeig tart. Az első és második harmad végén értesítőt kapnak a tanulók, időközben pedig a rendes havi ellenőrző tanácskozások nyomán lesznek a szülők vagy helyetteseik a tanulók magaviseletéről és szorgalmáról tudósítva.

Az iskolaév végén nyilvános vizsgálaton számol be az intézet a tanulók haladásáról és bizonyítvánnyal tanusítja az illető osztály elvégzését.

A felső osztály, illetőleg az iskola hároméves tanfolyamának elvégzése után, a vallás- és közoktatásügyi, továbbá a kereskedelmügyi m. kir. miniszterek kiküldött biztosai előtt tartott nyilvános záró (érettségi) vizsgálaton tanusítják az intézet növendékei megfelelő készültségüket, és e vizsgálat alapján kiállított bizonyítvány jogosítja fel őket azon előnyök élvezetére, melyeket az iskola elvégzése nyújt.

Felügyelet. Az intézet „A Győrvárosi Felső Kereskedelmi Iskolai Gondnokság“ felügyelete és vezérlete alatt áll, mely Gondnokságnak elnöke Győr szab. kir. város mindenkori polgármestere, tagjai pedig a városi törvényhatósági bizottság négy, a győri Keresk. és Iparkamara három, a győri I-ső Takarékpénztár egy kiküldöttje és az iskola igazgatója.

„A Gondnokság intézkedik a felső kereskedelmi iskola összes szellemi és anyagi ügyeiben, a m. kir. kormány felügyeleti jogának épségbentartása mellett és a törvényhatósági bizottság felügyelete alatt, melynek eljárásáról és az intézet életéről minden év augusztus havában jelentést tesz.

Ebből kifolyólag a Gondnokság:

a) Választja a felső kereskedelmi iskolához és a kereskedő tanoncz-iskolához az igazgatót és a tanárokat, a közgyűlés által megállapított számban és díjazással, és alkalmazza a szükséges tanerőket.

b) Minden év ápril havában megállapítja az intézetnek az igazgató által javaslatkép előterjesztett jövő évi költségvetését s azt a

törvényhatósági bizottság közgyűléséhez helybenhagyás végett betervezi.

c) Megállapítja az eziránt tett javaslatok alapján a felszerelés szükségleteit; tandijak és minden az ifjuságtól szedhető díjak összegét, fizetési módját és idejét; tandijmentességet engedélyez.

d) Adományozza, ha az alapító másképp nem intézkedik, az intézetnél netán alapítandó ösztöndíjakat.

e) Megállapítja a helyi tantervet a vonatkozólag kiadott miniszteri intézkedések keretén belül.

f) Felügyel az intézet belső életére; figyelemmel kíséri a tanulmányi és a fegyelmi viszonyokat; e célból az intézetet tagjai által látogatattja s megteszi a szükséges intézkedéseket.“